

Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ

Національна академія наук України
Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена

**Матеріали до 4-го видання
Червоної книги України.
Тваринний світ**

ТОМ 1

КИЇВ, 2018

УДК: 502.743:592.599(477)

М 34

Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 1. – Київ, Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – 442 с.

ISBN 978-966-02-8576-7 (заг.)

ISBN 978-966-02-8577-4 (Т.1)

Редакційна колегія:

Акімов І. А., чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена; **Харченко В. О.**, заступник директора Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена, секретар Національної комісії з питань Червоної книги України; **Костюшин В. А.**, завідуючий Відділом моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена; **Василіук О. В.**, науковий співробітник Відділу моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена.

До збірника включені відомості про знахідки у 2009–2017 роках видів тварин, занесених до Червоної книги України, а також обґрунтування для внесення нових видів, або виведення їх з Червоної книги України. В публікації представлена інформація, зібрана понад як 170 фахівцями-зоологами. Загалом подано інформацію про 29 тисяч зустрічей червонокнижних видів тварин, зроблених у 15 тисячах локалітетах.

Збірник розрахований на професійних зоологів, природоохоронців, працівників установ природно-заповідного фонду.

Рукопис рекомендовано до друку Вченою радою Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена (протокол №6 від 14.08.2018 р.).

Збір та опрацювання матеріалу здійснено за сприяння Ukrainian Nature Conservation Group.

Макет: Н. Антонова.

Фото на обкл.: М. Богомаз.

Дребет М., Мартинюк В., Григорчук А. Види ссавців включених до Червоної книги України, що поширені на території НПП «Подільські Товтри»	260
Дядічева О. А., Черничко Р. М., Андрющенко Ю. А., Попенко В. М. Спостереження водно-болотних і супутніх видів птахів, внесених до Червоної книги України, в Приазовському НПП у гніздовий період 2013–2017 рр.	264
Єпішін В. В. Знахідки «червонокнижних» комах фауни України	271
Кавурка В. В., Геряк Ю. М., Дем'яненко С. О., Заїка М. І., Назаров Н. В., Попов Г. В., Прохоров О. В., Новицький С. М. Нові знахідки павукоподібних (Arachnida), багатоніжок (Myriapoda) та комах (Insecta), занесених до Червоної книги України	276
Казанник В. В. Спостереження на території полісся та лісостепу лівобережної України видів птахів, занесених до Червоної книги України	303
Каролінський Є. О. Знахідки бабок (Insecta: Odonata) та метеликів (Insecta: Lepidoptera), занесених до Червоної книги України, в Харківській області в 2009–2017 рр.	321
Киселюк О. І., Слободян О. М., Вискюк М. В., Кас'янчук І. І., Стефанюк В. Ю., Озорович В. Ю. Матеріали про місця зустрічей видів, занесених до Червоної книги України	332
Клетьонкін В. Г. Знахідки тварин Червоної книги України у Дворічанському районі Харківської області	357
Кобзар Л. І., Кириченко-Бабко М. Б. «Червонокнижні» види комах Поліського природного заповідника та його околиць	364
Козодавов С. В. Знахідки птахів, занесених до Червоної книги України, у північній частині Запорізької області	371
Комаровський О. Є. Зустрічі птахів червоної книги	373
Конякін С. М. Знахідки раритетних видів тварин у деяких локалітетах лісостепу України	378
Костюшин В. А. Находки краснокнижных видов птиц в Киевской и некоторых других областях Украины в 2009–2017 г.	379
Крайник Ю. М., Бусел В. А., Головка О. С., Горбенко Є. І. Фауна Червоної книги України Національного природного парку «Великий Луг»	389
Кузьменко Ю. В., Кузьменко Т. М. Зустрічі видів птахів, занесених до Червоної книги України	394
Кукшин О. О. Перелік птахів Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща», що занесені до Червоної книги України	418
Кукшин О. О., Герасимчук Г. В. Поширення зубра європейського (<i>Bison bonasus</i> Linnaeus, 1758) у Ківерцівському національному природному парку «Цуманська пуща»	420
Куцоконь Ю. К. Різноманітні знахідки видів риб, що занесені до ЧКУ	422
Куцоконь Ю. К., Кобзар Л. І. «Червонокнижні» види міног і риб Поліського природного заповідника та його околиць	423
Куцоконь Ю. К., Романь А. М. Знахідки «червонокнижних» видів риб в басейнах лівих приток Верхнього і Середнього Дніпра	426
Кучеренко В. М., Прокопенко С. П., Жеребцова Т. А., Жеребцов Д. Ю. Знахідки птахів Червоної книги України у Криму в 2009–2017 рр.	428
Показчик установ природно-заповідного фонду	433
Алфавітний показчик латинських назв видів	434
Систематичний показчик латинських назв видів	438

М. Дребет,
В. Мартинюк,
А. Григорчук

Національний природний парк «Подільські Товтри»
вул. Польський ринок 6, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл. індекс 32301

ВИДИ ССАВЦІВ ВКЛЮЧЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ, ЩО ПОШИРЕНІ НА ТЕРИТОРІЇ НПП «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»

У повідомленні наведені дані, щодо зустрічі видів ссавців з 2009 р. по 2017 р., включених до Червоної книги України, за результатами моніторингу фауни НПП «Подільські Товтри». Скорочення назв підземних сховищ, що використовуються кажанами для зимівлі на території національного парку використано відповідно до методичної статті підготовленої за результатами першого повного зимового обліку кажанів у двох ключових місцезнаходженнях в Центральному Поділлі (Годлевська та ін., 2011).

Таблиця 1 Види ссавців включених до червоної книги України, що поширені на території НПП «Подільські Товтри» за період 2009–2017рр

Вид	Місце знахідки	Координати у десятигратній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Barbastella barbastellus</i>	ІVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (понад 1000 особин щорічно, чисельність зростає)	[1], [2], [8]
<i>Barbastella barbastellus</i>	GMN-гірниця, с. Привороття-2, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.794753	26.640688	23.02.2011 08.03.2011 18.01.2013 12.12.2015	Зимівля (близько 100 особин, щорічно)	[1], [2]
<i>Barbastella barbastellus</i>	УАС-копальні, с.Яцківці, Дунаєвецький р-н, Хмельницька обл.	48.734132	26.900347	29.01.2011 29.12.2011 27.12.2013 04.12.2014	Зимівля (1-10 особин)	[2]
<i>Barbastella barbastellus</i>	Заказник «Совиний яр», окол. с.Патринці, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.648155	26.882533	10.06.2013	Літнє сховище (дуплясте дерево верби), близько 50 ос.	Дребет М.
<i>Eptesicus nilssonii</i>	УАС-копальні, с.Яцківці, Дунаєвецький р-н, Хмельницька обл.	48.734132	26.900347	14.01.2009	Зимівля (3 особини)	[3]
<i>Eptesicus serotinus</i>	ATL-печера, с.Завалля, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.598226	26.344787	29.01.2014 25.01.2016 20.08.2017	Зимівля (10-20 ос.), щорічно	[1], [2]
<i>Eptesicus serotinus</i>	ІVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (понад 20 особин щорічно, чисельність зростає)	[1], [2]

Вид	Місце знахідки	Координати у десятигрібній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Eptesicus serotinus</i>	GMN-гірниця, с. Привороття-2, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.794753	26.640688	23.02.2011 08.03.2011 18.01.2013 12.12.2015	Зимівля (близько 20 особин, щорічно)	[1], [2]
<i>Eptesicus serotinus</i>	ATL-печера, с.Завалля, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.598226	26.344787	17.07.2016	Літні обліки (детектор + сіткові відлови) – понад 100 ос.	Дребет М., Мартинюк В.
<i>Myotis bechsteinii</i>	ATL-печера, с.Завалля, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.598226	26.344787	25.01.2016	N=3 (усі самці, на зимівлі в печерах Атлантида (2) та Киянка (1))	Дребет М.В.
<i>Myotis bechsteinii</i>	с. Ломачинці, Сокирянський р-н, Чернівецької обл.	48.599149	27.427734	18.02.2013	n=1 (самець, на зимівлі в фосфоритовій копальні)	Дребет М.В.
<i>Myotis brandtii</i>	IVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (понад 150 особин щорічно, чисельність зростає)	[1], [2], [8]
<i>Myotis brandtii</i>	GMN-гірниця, с. Привороття-2, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.794753	26.640688	23.02.2011 08.03.2011 18.01.2013 12.12.2015	Зимівля (понад 50 особин, щорічно)	[1]
<i>Myotis brandtii</i>	окол. с.Пригородок, Хотинський р-н, Чернівецька обл.	48.533830	26.431433	22.10.2016	1 муміфікована особина (перша реєстрація виду для Чернівецької обл.)	[6]
<i>Myotis dasycneme</i>	IVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (50-100 особин щорічно)	[1], [2]
<i>Myotis daubentonii</i>	IVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (близько 1000 особин щорічно, чисельність зростає)	[1], [2]
<i>Myotis myotis</i>	GMN-гірниця, с. Привороття-2, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.794753	26.640688	23.02.2011 08.03.2011 18.01.2013 12.12.2015	Зимівля (близько 1000 особин, щорічно)	[1], [2]
<i>Myotis mystacinus</i>	IVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (10-100 особин щорічно)	[1], [2]

Вид	Місце знахідки	Координати у десятигрібній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Myotis nattereri</i>	ІVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (50-100 особин щорічно)	[1], [2]
<i>Nyctalus noctula</i>	м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область	48.675356	26.574413	Щорічно впродовж 2009- 2017рр	Зимівля, Розмноження	[5]
<i>Pipistrellus kuhlii</i>	м. Кам'янець-Подільський, будівля ЗОШ №1	48.675356	26.574413	19.01.2016	Зимівля, 1-5ос. (виявлено вперше на зимівлі)	Дребет М.В.
<i>Plecotus auritus</i>	ІVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (300-500 особин щорічно)	[1], [2]
<i>Plecotus austriacus</i>	ATL-печера, с.Завалля, Кам'янець- Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.598226	26.344787	25.01.2016	N=3. Виявлено вперше на зимівлі в печері Атлантида	Дребет М.В.
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	ATL-печера, с.Завалля, Кам'янець- Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.598226	26.344787	29.01.2014 25.01.2016 20.08.2017	Зимівля (щорічно – 150- 250 ос.)	[2]
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	УАС-копальні, с.Яцківці, Дунаєвецький р-н, Хмельницька обл.	48.734132	26.900347	29.01.2011 29.12.2011 27.12.2013 04.12.2014	Зимівля (250-350 особин)	[2]
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	ІVK-гірниця, с. Іванківці, Городоцький р-н, Хмельницька обл.	49.190955	26.193474	26.01.2011 17.03.2011 29.01.2012 06.02.2013 06.03.2014 03.12.2014 21.01.2016 26.01.2017	Зимівля (понад 500 особин щорічно)	[1], [2]
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	GMN-гірниця, с. Привороття-2, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.794753	26.640688	23.02.2011 08.03.2011 18.01.2013 12.12.2015	Зимівля (300-500 особин, щорічно)	[1], [2]
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Печера біля с.Колодіївка, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.;	48.581427	26.937890	15.06.2017	Група самців (понад 100ос)	Дребет М., Мартинюк В., Григорчук А
<i>Cricetus cricetus</i>	ВБУ «Бакотська затока», окол. с. Гораївка, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельницька обл.	48.580389	27.009244	2010- 2011рр	Матеріал (черепи, кістки) зібрано з пелеток пугача (<i>Bubo bubo</i> L.) на гніздовій ділянці птаха	[4]
<i>Spermophilus citellus</i>	Урочище «Дарабани», НПП «Хотинський», с. Анадоли, Хотинський р-н, Чернівецька обл.	48.462443	26.543112	04.06.2016	Розмноження, понад 10 ос.	Дребет М.В.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятигнній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Felis silvestris</i>	Окол. с. Вихватнівці, Кам'янець-Подільський р-н, Хмельн. обл.	48.673500	26.880255	05.03.2016	1 ос. (самка) знята з браконьєрського капкана	[7]

Література

1. *Годлевська О. В., Гхазалі М. А., Тищенко В. М., Дребет М. В., Мартинюк В. Ю.* Результати першого повного зимового обліку кажанів у двох ключових підземних місцезнаходженнях в Центральному Поділлі (Україна) // Вісник зоології. – 2011. – Том 45, № 1. – С. 81–84.
2. *Дребет М.* Динаміка населення кажанів НПП «Подільські Товтри». Динаміка біорізноманіття 2012: зб. наук. пр./ за ред. І. Загороднюка; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. С. – 61–63.
3. *Дребет М. В.* Зимівля кажанів роду *Eptesicus* (Chiroptera) в підземеллях НПП «Подільські Товтри» (Україна) / Дребет М. В., Матвеев М. Д. // Вісник зоології, 45 (3);, 2011.
4. *Дребет М. В.* Результати аналізу остеологічного матеріалу з підстилки гнізда пугача *Bubo bubo* (L.) в межах водно-болотного угіддя «Бакотська затока». Екологія птахів: види, сообщества, взаємосвязи. Тр. науч. конф., посвящ. 150-летию со дня рождення Николая Николаевича Сомова (1861–1923). 1–4 дек. 2011 г., г. Харьков, Украина. В 2 х кн. Кн. 2. Под. ред. М.В. Баника, А.А. Атемасова, О.А. Брезгуновой. Харьков, 2011. – С. 237–240. (Сомовская библиотека. Вып. 1. Кн. 2.).
5. *Дребет М. В., Матвеев М. Д., Мартинюк В. Ю., Тарасенко М. О., Григорчук А. А.* Особливості зимівлі рудої вечірниці *Nyctalus noctula* (Schreber, 1774) в Кам'янці-Подільському. «Динаміка біологічного та ландшафтного різноманіття заповідних територій» – Кам'янець-Подільський: «Друкарня "Рута"», 2016. – С. 112–114.
6. *Дребет М., Ярошинська О.* Перша знахідка нічниці північної *Myotis brandtii* в Чернівецькій області, Україна. Праці Теріологічної Школи. – Київ, 2016. – Том 14. С. 147–148.
7. *Загороднюк І., Гаврилюк М., Дребет М., Скільський І., Андрусенко А., Пірхал А.* Кіт лісовий (*Felis silvestris* Schreber, 1777) в Україні: сучасний стан популяції та експансія виду на схід // *Studia Biologica*. – 2014. – Том 8, № 3. – С. 233–254.
8. *Мартинюк В.Ю.* Моніторинг рукокрилих на зимівлі в ІVK-гірниці (НПП «Подільські Товтри»). Тези доповідей Конференції молодих дослідників-зоологів – 2012 (м. Київ, Інститут зоології НАН України, 18–19.04 2012 р.). – Київ, 2012. – 35 с. – (Зоологічний кур'єр, № 6.) – <http://izan.kiev.ua/rmd/KMDZ12-abstr.pdf>.